

GEORG WILLEHAD von WENDT * 21. 3. 1876 — † 17. 5. 1954.

Georg von Wendtin isoisän isä oli lybeckiläinen lääkäri Johan Jacob Adolf Wendt, joka muutti Venäjälle v. 1779. Isoisä, Alexander Jacob Wendt valitsi sotilasuran. Hänet määrättiin v. 1838 Suomen kaartin päälliköksi ja aateloitiin v. 1847 nimellä von Wendt. Myöskin Georgin isä, Fredrik Willehad von Wendt oli sotilas. Hän toimi eri asteisena upseerina Suomen kaartissa ja sittemmin, everstin arvon saavutettuaan, Hämeen tarkka-ampujapataljoonan komentajana. Georg von Wendtin äiti oli vapaaherratar Fanny Elisabeth von Born, senaattori Johan August v. Bornin tytär.

Georg von Wendtin varhaisimmat lapsuuden muistot liittyvät kaartin kasarmi-alueeseen. Perheen muuttaessa Hämeenlinnaan v. 1890 jäi Georg Helsinkiin, jossa hän kävi Brobergin yhteiskoulua. Isä kuoli keuhkotautiin v. 1891 vain 47-vuotiaana. Georg oli silloin 15-vuotias. Isältä oli jäänyt runsaasti velkoja, eikä everstin lesken eläke ollut suuri. Heikosta terveydestään huolimatta äiti hankki perheelle tuloja puhtaaksikirjoitustyöllä.

Koulussa Georg osoittautui lahjakkaaksi ja ahkeraksi. Urheilu- ja musiikkiharrastusten hän kertoo kuitenkin häirinneen opiskelua. Hän oli enimmäkseen viides oppilas luokallaan. Tämä oli hyvä sijoitus, kun otetaan huomioon, että luokka oli harvinaisen lahjakas. Seitsemän tämän luokan oppilasta on sittemmin ollut Yliopiston konsistorin jäseninä.

Ylioppilaaksi Georg v. Wendt tuli v. 1893. Kuten tunnettua, hän ryhtyi opiskelemaan lääketiedettä. Medikofilitutkinnossa tuotti hänelle, kuten monelle muullekin, vaikeuksia Fredrik Elfving. Tässä vaiheessa v. Wendt muuten oli vielä

kahden vaiheilla siitä, oliko hänen ryhdyttävä opiskelemaan lääketiedettä vaiko antauduttava kokonaan musiikille. Medikofiilitutkimuksen tultua suoritetuksi v. 1896 hän katsoi arvan heitetyksi ja ryhtyi tarmokkaasti opiskelemaan lääketieteellisessä tiedekunnassa. Jouduttaakseen opintojaan hän suoritti anatomian työt Göttingenin yliopistossa. Lääketieteen kandidaatiksi v. Wendt valmistui v. 1899 ja liseniaatiksi v. 1903. Lääketieteen ja kirurgian tohtoriksi hän tuli v. 1905 sekä filosofian tohtoriksi v. 1908.

Ne vaiheet, joiden kautta v. Wendt tuli kotieläinopin professoriksi vastaperustettuun filosofisen tiedekunnan maanviljelystaloudelliseen osastoon, ovat jossain määrin traagilliset ja v. Wendt muisteli niitä eräänlaisella katkeruudella. Georg von Wendt ei alunperinkään aikonut ruveta ammatilliseksi lääkäriksi, vaan halusi pyrkiä lääketieteen perustieteiden, anatomien tai fysiologian, opettajaksi yliopistoon. Robert Tigerstedtin tullessa fysiologian professoriksi yliopistoomme v. Wendt toimi amanuensina fysiologisessa laitoksessa. Lähinnä seuraavat vuodet olivat korkeata aikaa hänen elämässään. Tigerstedtin innoittamana hän kävi tieteeseen käsiksi syvällä harrastuksella tehden 15-tuntisia työpäiviä. Iltaisin oli häntä auttamassa hänen morsiamensa Lilli Gummerus, joka päivisin toimi professori Rindellin assistenttina. Työt edistyivät hyvin ja Tigerstedt ilmeisestikin aikoi kasvattaa v. Wendtistä itselleen seuraajan. Mutta sitten aloitti fysiologisessa laitoksessa työnsä v. Wendtiä kuusi vuotta nuorempi Carl Tigerstedt, Robert Tigerstedtin poika. Ennen pitkää alkoivat v. Wendtin ja hänen esimiehensä välit kylmetä ja pian ilmeni, että Tigerstedt ajattelikin auttaa poikansa seuraajakseen. von Wendt luopui pelistä ja päätti pyrkiä kotieläinopin professoriksi Maanviljelystaloudelliseen osastoon. Valmentuakseen tähän tehtävään hän lähti Saksaan v. 1907 ja toimi vuoden ajan assistenttina Leipzigin yliopiston maataloustieteellisessä osastossa. V. 1908 hän Leipzigissä valmistui filosofian tohtoriksi. Väitöskirjan nimi oli »Zur Variabilität der Milch.» V. 1905 valmistunut lääketieteellinen väitöskirja oli nimeltään »Untersuchungen über den Eiweiss- und Salzstoffwechsel beim Menschen.» Kun v. Wendt näiden väitöskirjojensa ohella oli julkaissut useita ansiokkaita töitä fysiologian alalta sekä eräitä yleistajuisia tutkielmia kotieläinten ruokinnan alalta, oli hänellä riittävä pätevyys kotieläinopin professorin virkaan. Jo v. 1908 hän ryhtyi hoitamaan kotieläinopin opetusta. Huhtikuussa v. 1910 hänet nimitettiin kotieläinopin professoriksi.

Vuosina 1904—1906 v. Wendt oli sukunsa edustajana säätyvaltiopäivillä. Valtion asiat alkoivat tällöin kiinnostaa häntä, mikä kiinnostus sittemmin jäi pitkäksi aikaa pysyväiseksi. Vuosina 1905 ja 1906 hän oli jäsenenä komiteassa, joka laati ehdotuksen eduskunnan vaalilaiksi suhteellisuuden perusteella. Kansanedustajana v. Wendt oli 1919—1922 lukeutuen ruotsalaisen puolueen vasempaan siipeen. Hänen lahjakkuuttaan ja aloitekykyään on käytetty hyväksi mitä moninaisimmassa yhteiskunnallisissa pyrinnoissa, kuten väestön ravitsemista, yleisradiota, lentoliikennettä ja liikenneturvallisuutta koskevissa. Merkittävä oli hänen osuutensa myös kieltolain kumoamisessa. Samalla hän kuitenkin ankarasti paheksui alkoholin väärinkäyttöä. Erikoisesti mainittakoon, että v. Wendt oli mukana perustamassa Suomen maataloustieteellistä seuraa.

V. 1904 v. Wendt solmi avioliiton Lilli Gummeruksen, hovioikeudenneuvos Gregorius Gummeruksen tyttären kanssa. Hänen avioliittonsa oli erittäin onnellinen tämän sanan tavanomaisessa mielessä, mutta synkkänä pilvenä varjosti perhettä lapsijoukossa ilmenevä sairaus, keuhkotuberkuloosi. Vain v. Wendtiä lähimpänä olevat tiesivät hänen suurista suruistaan. Maailmalle hän aina näyttäytyi iloisena optimistina.

Georg von Wendtin kirjallinen tuotanto oli tavattoman runsas. Hän kirjoitti yhtä helposti saksan- kuin ruotsinkielellä. Suomenkieltä hän ei pystynyt kirjallisesti käyttämään. Hänen merkittävimmät väitöskirjojen jälkeen ilmestyneet tieteelliset julkaisunsa ovat Oppenheimerin kuuluisassa biokemian käsikirjassa (Handbuch der Biochemie des Menschen und der Tiere) ilmestyneet osat »Theoretische Grundlagen der Stoffwechsellhre» ja »Mineralstoffwechsel», jotka aikanaan herättivät suurta huomiota ja joita vieläkin siteerataan. Suurelle yleisölle on v. Wendt tullut tunnetuksi ennen kaikkea kansantajuisten loistavasti kirjoitettujen ravitsemusta ja terveysoppia käsittelevien kirjasiensa kautta. Hänen teoksensa »Fetma eller magra» ja »Vitaminer, liv och hälsa» käännettiin 5—6 eri kielelle. v. Wendtin kuuluisuutta kuvaavaa on, että noihin aikoihin hänelle saapui postia osoitteella: Professor von Wendt, Europe. Tämä oli täysin riittävä osoite.

Myös käytännön kotieläintaloutta silmällä pitäen v. Wendt julkaisi, usein yhdessä leipzigiläisen ystävänsä prof. Müller-Lenhardtin kanssa, lukuisia pieniä käsikirjoja, joita käännettiin monille eri kielille. Ansiokkain näistä lienee »Die höchste Eierleistung». 1920- ja 1930-luvuilla esiintyi v. Wendtin kirjoituksia erinomaisen tiheään Suomen, Ruotsin ja Saksan aikakauslehdissä ja myös päivälehdissä. Kirjoitusten aiheet olivat mitä moninaisimmat siipikarjan hoidosta lentoliikenteen ja väri-
valokuvauksen probleemoihin asti.

Georg von Wendt oli luennoitsija jumalan armosta. Hänen luentonsa yliopistossa olivat suorastaan loistavia ja niin selvästi esitettyjä, että suomenkielisetkin opiskelijat pystyivät niitä vaikeuksista seuraamaan. Esitelmäitsijänä v. Wendt oli erittäin suosittu niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.

Ne meistä, jotka ovat joutuneet henkilökohtaiseen kosketukseen Georg von Wendtin kanssa, muistavat hänet ystävällisenä, lempeänä ja aina optimistisena. Hän ei koskaan kiivastunut. Hänen inhimillisyytensä ja älykkyytensä oli niin suuri, että hän ei saattanut vihata ketään. Hän käsitti, että ihminen ei ollut itse itsensä tehnyt, joten häntä ei voinut tuomita, vaan ainoastaan sääliä. Hän ei koskaan ryhtynyt ilkeään taisteluun. Hänen vetäytymisensä pois fysiologisesta laitoksesta on tässä suhteessa kuvaavaa. v. Wendtin suuri ja monipuolinen lahjakkuus johti siihen, että hän kiinnostui kaikkeen uuteen, mitä taide, tiede tai tekniikka sai aikaan, ja hän halusi itse olla aktiivisesti mukana tässä kaikessa, panna luovan panoksensa peliin. Tämä luonteen ominaisuus esti häntä kohoamasta tieteen marsalkkojen riviin, jonne hänen älykkyytensä ja luova intuihionsa olisivat saattaneet hänet nostaa. Mutta ne meistä, joilla on ollut tilaisuus tutustua Georg von Wendtiin, tulevat aina muistamaan hänet aatteiden herättäjänä, verrattomana opettajana ja hyvänä ihmisenä.

Lauri Paloheimo.

GEORG WILLEHAD von WENDT

* 21. 3. 1876 — † 17. 5. 1954.

Georg von Wendt wurde am 21. 3. 1876 in Helsinki geboren. Sein Vater war Oberst Fredrik Willehad v. Wendt und seine Mutter Freiherrin Fanny Elisabeth von Born. Im Jahre 1904 schloss er die Ehe mit Lilli Gummerus, Tochter des Hofgerichtsrats Gregorius Gummerus. Georg v. Wendt bestand 1893 die Reifeprüfung, wurde 1903 Lizentiat der Medizin, 1905 Doktor der Medizin und Chirurgie sowie 1908 Doktor der Philosophie (in Leipzig). Er wurde 1910 als Professor der Haustierlehre an die Universität Helsinki berufen. Im Jahre 1943 trat er in den Ruhestand.

Die medizinische Dissertation v. Wendts hiess »Untersuchungen über den Eiweiss- und Salzstoffwechsel beim Menschen« und die Dissertation für den Titel eines Doktors der Philosophie »Zur Variabilität der Milch«. Von den übrigen Veröffentlichungen sind die bedeutendsten »Theoretische Grundlagen der Stoffwechsellehre« und »Mineralstoffwechsel«, Arbeiten, die beide in das von Oppenheimer herausgegebene »Handbuch des Menschen und der Tiere« aufgenommen worden sind. Auf dem Gebiet der Ernährung der Haustiere veröffentlichte v. Wendt viele wertvolle wissenschaftliche Aufsätze und für die Praxis vorgesehene Broschüren. Unter letzteren ist »Die höchste Eierleistung« eine der bekanntesten. Gemeinverständliche Studien v. Wendts über die Ernährung des Menschen sind in fast alle Kultursprachen übersetzt worden. Als Vortragender war v. Wendt in Finnland wie auch im Ausland sehr beliebt.

In den Jahren 1904—1906 war v. Wendt Vertreter seines Geschlechts auf dem Reichstage, und 1919—1922 war er Mitglied in der einkammerigen Volksvertretung. 1906 war er an dem Entwurf des Vorschlages für das neue Wahlgesetz beteiligt.

Die grosse und vielseitige Begabung v. Wendts führte dazu, dass er sich für alles Neue, was Kunst, Wissenschaft und Technik hervorbrachten, begeisterte und er selbst bei all diesem aktiv mit dabei zu sein suchte, indem er seinen schöpferischen Beitrag zum Spiele lieferte. Dieser Charakterzug hinderte ihn, in der Wissenschaft in die Reihe der Marschälle aufzusteigen, wohin ihn seine Begabung und schöpferische Intuition hätten erheben können. Aber diejenigen, die Gelegenheit gehabt haben, Georg von Wendt kennenzulernen, werden sich seiner als ideenreichen Anregers, unvergleichlichen Lehrers und guten Menschen erinnern.

Lauri Paloheimo.